

Týždeň od 4. do 10. októbra 2020

RODINA – PRVÁ ŠKOLA ČLOVEKA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 3,1–15; 2Kor 4,6; Luk 1,26–38; Mat 1,18–24; Ef 4,15; 1Ján 3,18;
5. Mojžišova 6

ZÁKLADNÝ TEXT

Syn môj, počúvaj otcovo napomenutie a nepodceňuj matkino poučenie. (Prísľ 1,8)

Ako ľudské bytosti neustále poznávame a učíme sa (v ideálnom prípade). Celý život je vlastne školou. Aj keď už nežijeme v Edene – ideálnej Božej škole pre život, Boh dal vo svojej múdrosti ľuďom spoločenstvo rodiny, ktorá má byť práve takým miestom, kde ľudia rastú v poznaní Boha, seba navzájom a v osvojovaní si dôležitých životných hodnôt.

„Verní Izraelci od prvopočiatku venovali mnoho pozornosti výchove mládeže. Pán Boh prikázal, aby rodičia poučali svoje deti už od najútlejšieho veku o jeho добрote a majestáte, ako sa javí najmä v jeho zákone a vo svedectve izraelských dejín. Vnímavej myslí sa mal prispôsobiť spev, modlitba i napomenutia Písma. Otcovia a matky mali učiť svoje deti, že Boží zákon je výrazom Božieho charakteru a prijatím zásad tohto zákona do srdca sa v myslí a duši človeka utvára Boží obraz. Vyučovalo sa najviac ústne, no mládež sa učila čítať aj hebrejské spisy a z pergamenových zvitkov poznávala obsah Starej zmluvy.“ (DA 69; TV 39)

Tento týždeň sa zameriame na to, čo hovorí Biblia o rodinnom prostredí a výchove v rodine. Na základe správ o biblických rodinách budeme hľadať, akým spôsobom môže byť aj dnes rodina miestom, kde nielen odovzdávame hodnoty ďalšej generácii, ale kde všetci rastieme a formujeme sa.

PRVÁ RODINA

¹Adam poznal svoju ženu Evu, ona počala, porodila Kaina a povedala: Dostala som muža od Hospodina. ²Porodila aj jeho brata Ábela. Ábel sa stal pastierom oviec, ale Kain obrábal pôdu. ³Po istom čase priniesol Kain obeť Hospodinovi z polných plodín. ⁴Ábel obetoval prvorodené zo svojho stáda s tukom. Hospodin priaznivo zhladal na Ábela a na jeho obeť, ⁵ale na Kaina a na jeho obeť tak nepohliadol. Kain sa veľmi nahneval a tvár sa mu zamračila. (1Moj 4,1–5)

Na úvodných stránkach Písma nemáme veľa detailov o tom, ako prebiehala výchova v rodine počas prvých dní ľudských dejín. Je však zrejmé, že vo svojej rodičovskej úlohe Adam s Evou vychádzali z modelu, ktorý sami prežili. Ani jeden z nich síce nebol nikdy dieťaťom a nemal ľudských rodičov, ale obaja zažili výchovu svojho nebeského Otca.

„Systém výchovy založený v Edene sa sústreďoval na rodinu. Adam bol Božím synom (Luk 3,38) a deti Najvyššieho dostávali pokyny od svojho Otca. Bola to v pravom zmysle slova rodinná škola.“ (Ed 33; Vých 29)

Svojim deťom tak mohli odovzdávať to, čo sa sami učili od svojho Stvoriteľa, a to, čo s ním zažili – či už v čase pred pádom do hriechu, keď žili v dokonale nádhernom prostredí, alebo aj po páde, keď sami prežívali Božiu milosť, ktorá im dala novú šancu.

Prečítaj si prvé tri kapitoly Biblie (1. Mojžišova 1–3), ktoré opisujú život našich ľudských prarodičov v Božej blízkosti. Čo sa za ten čas mohli, podľa teba, naučiť? Čo mohli odovzdávať nasledujúcim generáciám?

V 1Moj 4,1–5 čítame o tom, ako Kain a Ábel priniesli Bohu svoju obeť. Prirôdzene nám napadnú otázky: Prečo to robili? Nikde totiž nie je otvorene zmienené, že by im (teda Kainovi a Ábelovi) to Boh priamo povedal. Odkiaľ sa to teda dozvedeli? Chápali význam takéhoto konania? Všetko nasvedčuje tomu, že sa o význame a dôležitosti obetí dozvedeli v rodine, keď ich rodičia učili o pláne spasenia. Ved' práve ich rodičia zažili, aké to je byť odsúdený na smrť, a napriek tomu dostali nádej, že môžu byť zachránení.

Tento príbeh môže byť aj pre nás dnes vzorom a inšpiráciou. Kresťanská výchova spočíva v zodpovednosti viesť rodiny a členov k Bohu, jeho poslaniu, k úcte a službe. Domov je miesto, kde pomáhame členom rodiny vnímať Božiu lásku a zaslúbenia. Je to miesto, kde predstavujeme deťom Ježiša ako ich Pána, Spasiteľa a Priateľa a Bibliu ako Božie slovo. A to nielen slovami, ale aj činmi a odovzďovaním toho, čo sme s ním my sami prežili. Rodina je miesto, kde ukazujeme, ako má vyzeráť správny vzťah s naším nebeským Otcem.

„Spôsob výchovy ustanovený na počiatku sveta mal byť pre človeka vzorom po všetky nasledujúce obdobia. V Edene, v domove našich prvých rodičov, bola založená vzorová škola na znázornenie princípov výchovy.“ (Ed 20; Vých 17)

- **Nech je situácia u vás doma akákoľvek, aké rozhodnutia môžeš urobiť, aby sa tvoj domov stal prostredím, v ktorom sa učíte o pravde a žijete podľa nej?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

JEŽIŠOVO DETSTVO

¹⁸S narodením Ježiša Krista to bolo takto: Jeho matka Mária bola zasnúbená s Jozefom. Skôr však, ako sa zišli, ukázalo sa, že počala z Ducha Svätého. ¹⁹Jej muž Jozef bol však spravodlivý a nechcel ju verejne vystaviť hanbe. Rozhodol sa teda tajne ju prepustiť. ²⁰Keď o tom uvažoval, zjavil sa mu vo sne Pánov anjel a povedal: „Jozef, syn Dávida, neboj sa prijať Máriu, svoju ženu. Ved' to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého. ²¹Porodí syna a dáš mu meno Ježiš, lebo on zachráni svoj ľud z jeho hriechov.“ ²²Toto všetko sa stalo, aby sa splnilo, čo Pán povedal prostredníctvom proroka: ²³Hľa, panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená: Boh s nami. ²⁴Keď Jozef precitol zo spánku, urobil, ako mu prikázal Pánov anjel, a prijal svoju manželku. (Mat 1,18–24)

²¹Keď uplynulo osem dní a bolo ho treba obrezať, dali mu meno Ježiš, ktorým ho anjel nazval skôr, ako bol počatý v matkinom lone. ²²Keď uplynuli dni ich očisťovania podľa Mojžišovho zákona, odniesli ho do Jeruzalema, aby ho predstavili Pánovi, ²³lebo Pánov zákon predpisuje, že každý mužský potomok, ktorý otvára materské lono, má byť zasvätený Pánovi. (Luk 2,21–23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Písmo nám poskytuje pomerne málo informácií o Ježišovom detstve. Roky jeho detstva pre nás zostávajú tajomstvom. Vieme však niečo o charaktere jeho pozemských rodičov – Márie a Jozefa. A to, čo o nich vieme, by nám mohlo pomôcť aspoň trochu si predstaviť Ježišovo detstvo a jeho ranú výchovu.

Čo hovoria uvedené texty o Márii a Jozefovi? Čo sa z nich môžeš dozvedieť o ich vzťahu k Bohu a o tom, akým spôsobom pristupovali k zisteniu, že budú vychovávať jedinečného syna?

Luk 1,26–38

Luk 1,46–55

Luk 2,41–50

Mária a Jozef boli podľa biblického svedectva verní Židia, ktorí sa snažili žiť podľa zákona a Božích prikázaní. Keď im anjel oznámil, aký plán má s nimi, poslušne urobili všetko, čo im povedal. Jasne chápali, že výchova Ježiša je jedinečnou úlohou, ktorá im bola zverená ako veľká prednosť, ale aj zodpovednosť.

Niet pochyb, že Mária a Jozef boli malému Ježišovi dobrými a vernými učiteľmi. Príbeh zaznamenaný u Luk 2,41–50 však ukazuje, že bolo zároveň aj veľa toho, čomu v súvislosti s Ježišom nerozumeli. Ježiš mal totiž poznanie a múdrosť, ktorými ho mohol obdarovať jedine Boh.

„Ježiš nezískal svoje vzdelanie v synagogálnych školách. Prvým učiteľom mu bola matka. Z jej úst a z prorockých zvitkov sa dozvedal o nebeských veciach. To, čo pred svojím vtelením sám povedal Mojžišovi v záujme Izraela, učil sa teraz od svojej matky. Nielen v detstve, ale ani vo veku dospelovania nechodil do rabínskych škôl. Nepotreboval vzdelanie z tohto zdroja, lebo učiteľom mu bol sám Boh.“ (DA 70; TV 40)

APLIKÁCIA

- Aký vplyv mali rodičia na tvoj život? Ak boli veriaci, akým spôsobom ti pomáhali poznávať Božiu lásku? Ak neboli kresťania, čo ti odovzdali ako také, čo by sa dalo považovať za dobrý základ aj pre tvoje kresťanské život?

AKO ODOVZDÁVAŤ DÔLEŽITÉ HODNOTY?

³¹Ústa spravodlivého plodia múdrosť, ale úlisný jazyk bude odrezaný. ³²Pery spravodlivého vedia, čo je milé, lež ústa bezbožníkov, čo je zvrátené. (Prísł 10,31.32)

¹¹Bratia, neohovárajte sa navzájom. Kto ohovára brata alebo ho súdi, ohovára a súdi zákon. Ale ak súdiš zákon, nie si plniteľ zákona, ale sudca. ¹²Len jeden je zákonodarca a sudca, ktorý má moc spasit' i zahubiť. Ale ktože si ty, že súdiš blížneho? (Jak 4,11.12)

Komunikácia tvorí základ výchovy na akejkolvek úrovni. Rodič, prípadne učiteľ, má určité vedomosti, informácie, ale aj múdrosť a skúsenosti, ktoré odovzdáva tým, ktorých vychováva a vzdeláva. Ten, kto má mnoho poznania, musí byť schopný odovzdať ho niekomu inému. Ved' aký by bol z jeho poznania úžitok, keby si ho nechal len pre seba?

Nadanie učiť a odovzdávať hodnoty však nesúvisí len so schopnosťou správne komunikovať. V celom procese je nesmierne dôležité vybudovať si predovšetkým dobrý vzťah a dôveru. Okrem toho je veľmi dôležitý aj čas, ktorý spolu ľudia trávia, a to, čo spoločne prežívajú. Len tak sa dajú budovať vzťahy a názorne ukazovať hodnoty, ktoré chceme ako rodičia deťom odovzdávať.

V čom ťa môžu nasledujúce texty inšpirovať v budovaní silných rodinných (alebo iných) vzťahov? Aký to môže mať vplyv na snahu odovzdať ostatným dôležité životné a duchovné hodnoty?

Ž 37,7–9

Prísł 10,31.32

Prísł 27,17

Ef 4,15

1Ján 3,18

Tít 3,1.2

Jak 4,11.12

Ak si nájdeme čas nielen na komunikáciu, ale aj na spoločne prežívaný čas a budovanie vzájomných vzťahov, pomôže to členom rodiny vytvoriť si aj osobný vzťah s Kristom. Otvoria sa komunikačné kanály, z ktorých budeme mať radosť najmä vtedy, keď budú naše deti v puberte a potom dospelé. Ak nemáme deti, princípy uvedené v týchto textoch môžeme uplatniť aj pre iné druhy vzťahov.

„Ozajstný učiteľ môže svojim žiakom odovzdať len málo takých hodnotných darov, akým je dar vlastného priateľstva. Ak platí, že dospelých môžeme pochopiť len prostredníctvom vcítania sa, o čo viac je to pravda vo vzťahu k deťom a mládeži! Ak im chceme byť prínosom, potom ich musíme najprv pochopiť.“ (Ed 212)

- Zamysli sa nad tým, prečo je dôležité nielen čo povieme, ale aj ako to povieme. Aké skúsenosti s tým máš?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

ÚLOHA A VPLYV RODIČOV

A vy, otcovia, nedráždite svoje deti, ale vychovávajte ich prísne a napomínajte ich v Pánovi. (Ef 6,4)

Pripomínam si tvoju úprimnú vieru, akú mala už tvoja stará mama Lóis i tvoja matka Euniké a ktorú máš, ako som presvedčený, aj ty. (2Tim 1,5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Rodičia majú vo výchove novej generácie nesmiernu zodpovednosť. Otec má byť podľa Božieho zámeru hlavou rodiny a rodina je základnou bunkou zboru, školy a spoločnosti. Ak má otec slabú vôľu, je neschopný a nezodpovedný, následky poniesie nielen rodina, ale aj cirkev, škola a spoločnosť. Preto by otcovia mali prejavovať ovocie Ducha – „lásku, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrotu, vernosť, miernosť, sebaovládanie“ (Gal 5,22.23).

Matky plnia azda najdôležitejšiu úlohu v celej spoločnosti. Majú veľký vplyv na formovanie charakteru svojich detí a na to, aká nálada a atmosféra vládne doma. Otcovia by mali robiť všetko preto, aby spolupracovali s matkami pri výchove svojich detí.

Čo sa môžu otcovia a matky naučiť z nasledujúcich textov?

Ef 5,22–26

1Kor 11,3

2Kor 6,14

Rim 13,13.14

2Pet 1,5–7

Fil 4,8

Kresťanskí rodičia majú morálnu povinnosť (ale vlastne aj prednosť) predstavovať svojim správaním a príkladom biblický model vzťahu Krista a cirkvi. Manželský vzťah je symbolom Kristovho vzťahu k cirkvi (pozri Ef 5,21–33). Ak kresťanskí rodičia nevychováajú svoje deti s láskou podľa Božích princípov (čo rozhodne nevyučuje disciplínu), predstavujú im aj svetu falošný obraz Krista. Boh prikazuje všetkým kresťanským rodičom, aby svoje deti vyučovali zodpovedne (pozri 5Moj 6,7). Povinnosťou rodičov je učiť deti milovať Boha z celého srdca. Majú ich viesť k bázni pred Bohom, podriadeniu sa mu a láska-vej oddanosti.

V 5Moj 6,7 sa dozvedáme, že Izraeliti dostali konkrétne pokyny, ako vychovávať svoje deti. Starší mali svojim deťom rozprávať o veľkých veciach, ktoré Boh urobil pre svoj ľud. O čo väčšie príbehy o Božej moci môžeme deťom hovoriť my dnes, v čase po Ježišovom ukrižovaní a vzkriesení!

Výchova je teda nepretržitý proaktívny proces, v ktorom svojim deťom slovom a príkladom vštepujeme Božiu pravdu a pripravujeme ich na to, aby si vybudovali osobný vzťah s Kristom.

APLIKÁCIA

- Aký obraz Boha predstavuješ svojim životom deťom, prípadne iným ľuďom, ktorí ťa pozorujú? Si s tým spokojný? Môže byť vôbec slabý a hriešny človek (a takí sme všetci) dobrým príkladom pre ďalšiu generáciu?

ABY STE NEZABUDLI

⁴Počuj, Izrael, Hospodin je náš Boh, Hospodin jediný. ⁵Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. ⁶Tieto slová, ktoré ti dnes prikazujem, budeš mať na srdci. ⁷Budeš ich vstúpať svojim synom a budeš o nich hovoriť, či budeš sedieť vo svojom dome, či pôjdeš po ceste, či budeš líhať alebo vstávať. ... ²⁰Keď sa ťa niekedy tvoj syn opýta: Čo sú to tie svedectvá, ustanovenia a právne predpisy, ktoré vám prikázal Hospodin, náš Boh?, ²¹povedz mu: Boli sme faraónovými otrokmi v Egypte, ale Hospodin nás odtiaľ vyviedol mocnou rukou. ²²Hospodin pred našimi očami konal veľké a hrozné znamenia a divy proti Egyptu, proti faraónovi a proti celému jeho domu. ²³Vyviedol nás odtiaľ, aby nás uviedol do krajiny, ktorú pod prísahou sľúbil našim otcom, a ktorú nám aj dal. ²⁴Hospodin nám prikázal, aby sme zachovávali všetky tieto ustanovenia, báli sa Hospodina, svojho Boha, aby sa nám vždy dobre vodilo, aby nás udržal pri živote ako dnes. (5Moj 6,4–7.20–24)

Skôr ako mali Izraeliti vojsť do zaslúbenej krajiny, Mojžiš im znovu pripomenul, ako obdivuhodne ich Hospodin viedol. Znova ich upozornil, aby nezabudli, čo pre nich Boh urobil. Piata Mojžišova kniha v mnohých aspektoch pripomína poslednú vôľu a závet. Hoci bola napísaná pred tisíckami rokov v kultúre a situácii radikálne sa líšiacej od všetkého, čo dnes prežívame, jej princípy platia aj pre nás.

Prečítaj si 5. Mojžišovu 6. Čo sa z tejto kapitoly dozvedáme o zásadách výchovy? Čo by malo byť základom toho, čo učíme nielen naše deti, ale každého, kto nevie o Bohu a jeho veľkých skutkoch spásy? Aké varovania zároveň nachádzame v týchto veršoch?

Jadrom všetkého, čo mali Izraeliti učiť svoje deti, bolo úžasné Božie konanie medzi nimi. Mojžiš im veľmi kládol na srdce, aby nezabudli, čo pre nich Boh urobil. Nemali teda odovzdávať len neosobné informácie o Bohu, ale hovoriť aj o svojej silnej skúsenosti.

Ak majú rodičia zohrávať prvoradú úlohu pri vstúpaní biblického učenia svojim deťom, potom je ich povinnosťou zorganizovať a upraviť si život tak, aby mali primerané poznanie a dost času pre svoje deti.

„Prvým učiteľom dieťaťa je jeho matka. Počas obdobia jeho najväčšej vnímavosti a najrýchlejšieho rozvoja je jeho výchova do značnej miery v jej rukách.“ (Ed 275; Vých 237)

Čas, keď rodičia hovoria svojim deťom o Božej láske a jeho zaslúbeniach, je veľmi dôležitý a podstatný. Ak si rodičia vytvoria pravidelný časový rozvrh, keď budú svoje deti učiť o Božej múdrosti a jeho zaslúbeniach, bude to mať pozitívny vplyv na celú rodinu aj v nasledujúcich generáciách.

- „Budeš ich vstúpať svojim synom a budeš o nich hovoriť, či budeš sedieť vo svojom dome, či pôjdeš po ceste, či budeš líhať alebo vstávať.“ (5Moj 6,7) Aká je hlavná myšlienka tohto textu? V čom je pre teba inšpiratívna? Ako predstaviť v dnešnej dobe deťom Boha tak, aby ich to skôr neodradilo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Výchova* si prečítaj kapitoly „Príprava“ (Ed 275–282; Vých 237–242), „Spolupráca“ (Ed 283–286; Vých 243–245) a „Disciplína“ (Ed 287–297; Vých 246–254).

„Pre oboch rodičov platí naliehavá požiadavka starostlivej a dôkladnej prípravy. Skôr než prevezmú otcovské a materské povinnosti, mali by sa oboznámiť so zákonitosťami telesného vývinu. ...A to všetko by malo byť samozrejme v súlade s duševným vývojom a mravnou výchovou.“ (Ed 276; Vých 237)

„Dielo spolupráce by sa malo začať u samotného otca a matky. Ich zodpovednosť za výchovu detí je spoločná, a preto by sa mali usilovať, aby vždy pôsobili jednotne. Rodičia, odovzdajte sa Bohu a hľadajte u neho pomoc v tom, aby ste sa mohli vzájomne podporovať. ...Rodičia určite nebudú patriť medzi tých, čo učiteľa kritizujú. Vedia, že vlastné záujmy ich detí a lojálnosť voči škole si vyžadujú, aby podporovali a ctili si toho, ktorý sa podieľa na ich zodpovednosti.“ (Ed 283; Vých 243)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Či máme deti alebo nie, všetci niekde bývame a spolupracujeme s inými ľuďmi. Ako vám myšlienky z tejto lekcie môžu pomôcť pri stretávaní sa s ľuďmi alebo keď chcete niekomu hovoriť o Bohu?
2. Výchovu a poznávanie zväčša vnímame ako dobrú vec. (Napokon, kto môže byť proti poznávaniu?) Ale je to vždy tak? Poznáte nejaké príklady, keď sa poznávanie zvrhlo a zmenilo na niečo zlé? Čo sa môžeme naučiť z negatívnych príkladov? Ako nám môžu pomôcť vyvarovať sa prípadných chýb?
3. V časti na stredú sme povedali, že všetci sme dostali posvätný dar slobodnej vôle. Skôr alebo neskôr, keď sa z detí stanú mladí a dospelí ľudia, budú sa musieť sami rozhodnúť, aký vzťah si vytvoria k Bohu, o ktorom sa učili v detstve a mladosti. Prečo musia všetci rodičia – a v podstate každý, kto sa snaží svedčiť iným a zvestovať evanjelium – vždy pamätať na túto zásadnú pravdu o slobodnej vôli?